

Antropologia, media, komunikacja

COLLOQUIA ANTHROPOLOGICA ET COMMUNICATIVA

Vol. 12

Redakcja naukowa
Małgorzata Czapiga
Michał Rydlewski

Antropologia, media, komunikacja

Pod redakcją
Małgorzaty Czapigi
Michała Rydlewskiego

Wrocław 2019
Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego

Recenzent
MAGDALENA SZPUNAR
DAWID SZKOŁA

Na okładce
aleisha — stock.adobe.com

ACTA UNIVERSITATIS WRATISLAVIENSIS No 3917

© Copyright by Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego Sp. z o.o., Wrocław 2019

ISSN 0239-6661
ISBN 978-83-229-3659-7

Publikacja przygotowana w Wydawnictwie Uniwersytetu Wrocławskiego Sp. z o.o.
50-137 Wrocław, pl. Uniwersytecki 15
tel. 71 3752885, e-mail: marketing@uwur.com.pl

Spis treści

JANINA HAJDUK-NIJAKOWSKA, Sytuacje folklorotwórcze: u źródeł antropologii mediów	7
MARCIN KĘPIŃSKI, <i>Mother!</i> — Darren Aronofsky o istocie miłości, cierpienia i relacji człowieka z Bogiem	17
JERZY BINIEWICZ, <i>Mleko i miód</i> Rupi Kaur jako produkt kultury nowomediowej.	27
MICHAŁ RYDLEWSKI, Fikcjonariusze fałszywej ideologii. Antropologia coachingu	39
MAGDALENA KUNIŃSKA, Moc oryginału w mediach? Trwałość kultu wizerunków na przykładzie wystawienia telewizyjnego <i>Całunu Turyńskiego</i>	71
JULITA JĘDRYCH, Biedny jako Inny. Stereotypizacja ubożego na przykładzie wybranych programów telewizyjnych	83
ŁUKASZ DOMINIAK, Rozwój kanałów komunikacyjnych na przykładzie polskiej przestrzeni medialnej	93
JAKUB PAPUCZYS, „W tej chwili nic nie widzę, ale prowadzi Polak, tylko nie wiem który”, czyli medialny obraz Wyścigu Pokoju	101
IGOR PIOTROWSKI, „Czasem wszystkich oszuka najczęściej nikogo nie zmyli”. Mapy meteorologiczne, polska codzienność, geopolityka (wprowadzenie do tematu)	109
DARIUSZ BRZOSTEK, Niedyskrecja medium i wstydlivość zapisu. O abiektualnym charakterze tego, co nagrane	119
MARCIN KLAG, Wygląd litery jako komunikat	129
JOANNA NOWAK, Czas(y), zegary i „umierający” zawod... Przyczynek do kulturowej historii dwudziestowiecznego zegarmistrzostwa polskiego	139
ALEKSANDRA MICHAŁOWSKA-KUBŚ, Logo nieśmiertelności — o poszukiwaniach pomnika trwalszego niż ze spiżu	163
MARIA BAŁUS, Kraina Grzybów: nostalgiczny powrót do przeszłości	175

Sytuacje folklorotwórcze: u źródeł antropologii mediów

Jedną z ważniejszych polskich propozycji „reformatorskich” w folklorystyce okazała się monografia Piotra Kowalskiego pt. *Współczesny folklor i folklorystyka. O przedmiocie poznania w dzisiejszych badaniach folklorystycznych* (1990), w której autor, jak to sam określił, dokonuje „uporządkowań pryncypialnych”, ostro występując przeciwko myśleniu „w kategoriach skansenowsko-cepeliowskich” i podkreśla — za Czesławem Hernasem — że „folklor jest po prostu częścią kultury, a więc musi być badany z punktu widzenia teorii kultury”¹. Eksponuje tym samym konieczność zajęcia antropologicznej postawy wobec zjawisk folklorystycznych. Wprawdzie Piotr Kowalski odrzucił dotychczasowe pojmowanie przez folklorystykę kategorii ustności, ludowości i estetyczności, a momentami, jak to oceniła recenzentka jego monografii, „szydzi z tradycyjnego (?), potocznego (?), publicystycznego (?) pojmowania współczesnych przejawów tradycji folklorystycznej”², to jednak próbował znaleźć klucz do analizy folkloru współczesnego, choćby przez wskazanie produktywnych sytuacji folklorotwórczych decydujących o nowym synkretyzmie folkloru. Zresztą wątpliwości związane z pojmowaniem przez badaczy kategorii oralności już wcześniej sygnalizował Czesław Hernas:

Sądę, że nawet przy analizie tekstów subkultury chłopskiej kryterium oralności nie da się utrzymać jako granica definicji, lecz tylko jako wewnętrzne narzędzie porządkowania przekazów — a cóż dopiero, gdy przenieść to kryterium do analizy folkloru miejskiego, gdzie ulotny druk uliczny jest od dawna jedną z podstawowych form przekazu³. [wyróżn. — J.H.N.].

Piotr Kowalski wprowadził do swego „antropologicznego programu” kategorie komunikacyjne (sytuacyjne) kreujące aktywność twórczą będącą funkcjonalną kontynuacją tradycyjnego folkloru.

¹ P. Kowalski, *Współczesny folklor i folklorystyka. O przedmiocie poznania w dzisiejszych badaniach folklorystycznych*, Wrocław 1990, s. 21–22.

² T. Smolińska, [rec. P. Kowalski, *Współczesny folklor i folklorystyka...*], „Polska Sztuka Ludowa. Konteksty” 46, 1992, z. 1, s. 60.

³ C. Hernas, *Miejsce badań nad folklorem literackim*, [w:] *Problemy metodologiczne współczesnego literaturoznawstwa*, red. H. Markiewicz, J. Sławiński, Kraków 1976, s. 478.